

Надія Сова,
учитель української мови і літератури
закладу загальної середньої освіти
«Максимівська гімназія»
Збаразької міської ради Тернопільської області

Поетичні рядки-оберіг
Конспект інтерактивного уроку за творчістю Мар'яни Савки та Сергія Жадана (8 клас)

УДК 373.5.016:821.09.161.2»19/20»(092)
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371509

Тема: Голос війни: сучасна поезія про незламність. Мар'яна Савка «Мій Бог формує всю ніч батальйони» та Сергій Жадан «Чекають вечора люди, схожі на равликів…»

Мета

***навчальна*:** проаналізувати поезії М. Савки та С. Жадана, визначити їхні ідейно-тематичні центри та художні особливості;

***розвивальна*:** розвивати навички критичного мислення, вміння інтерпретувати метафоричні образи, навички написання ділової кореспонденції (електронного листа);

***виховна*:** плекати почуття національної гідності, емпатії та вдячності захисникам України.

Обладнання: підручник (О. Заболотний), мультимедійна презентація, онлайн-дошка (Jamboard/Padlet), QR-коди з аудіозаписами віршів.

ХІД УРОКУ

І. Мотиваційний етап. «Емоційна розминка».

Завдання «Асоціативний хмарочос».

Запишіть у чат або на дошці три слова-асоціації до поняття «Сучасна мілітарна поезія». Чи може слово бути зброєю?

© Надія Сова, 2026

ІІ. Актуалізація опорних знань. «Літературний крос».

— Кого із сучасних поетів, як пишуть про війну, ви вже знаєте?

— Як змінився образ українського воїна в літературі після 2022 року?

ІІІ. Сприйняття та засвоєння матеріалу.

Прийом «Руйнування міфів».

Робота з епіграфом. На слайді 2 наведено відомий латинський вислів «Коли говорять гармати, музи мовчать».

— Чи погоджуєтеся ви з цим твердженням у контексті нашої реальності? Як презентація спростовує цей міф через три дієслова: *Фіксують*, *Підтримують*, *Надихають*?

Опрацювання поезії Мар'яни Савки «Мій Бог формує всю ніч батальйони».

Слухання аудіозапису поезії у виконанні авторки.

Метод «Глибоке занурення»:

— Чому образ Бога в поезії постає як «Головнокомандувач»?

— Знайдіть у тексті назви міст-героїв. Яку роль вони відіграють у структурі вірша?

Творче завдання «Символічне коло»

— Опишіть образ «ангелів з мозолями на крилах». Що це за метафора?

Опрацювання поезії Сергія Жадана «Чекають вечора люди, схожі на равликів…»

Читання мовчки.

Аналітична робота «Деталі мають значення»

— Чому люди порівнюються з равликами? (Обговорення теми внутрішньої еміграції та пошуку захисту).

— Яким настроєм пронизаний твір: безнадією чи очікуванням?

Компаративний аналіз. Порівняйте динаміку вірша Савки (активна дія, формування) та Жадана (очікування, тиша).

Робота з концептуальними таблицями та схемами.

Аналітична лабораторія «Анатомія Бога-Побратима» (Слайди 4-5).

— Запишіть у зошити чотири іпостасі Бога за віршем Мар'яни Савки, які виділено у презентації:

1. *Воїн* (прицільно стріляє).
2. *Волонтер* (купує кровоспинне, здає кров).
3. *Охоронець* (розстеляє покров над дітьми).
4. *Психотерапевт* (легалізує гнів і невідпущення).

— Чому, на вашу думку, авторка пише слово «бог» з малої літери? (*Обговорення тези про інтимний, спільний дух опору замість відстороненого догмату)*.

Дослідження символів «Анатомія Впертого Равлика» (Слайди 8, 11).

Візуальний аналіз. Розгляньте малюнок равлика та слайд зі зразком ключів.

— Як ви розумієте метафору «ховати в кишені ключі, як засушену квітку»?

— Чому ключ від зруйнованого дому стає *сакральним артефактом*?

IV. Закріплення знань: інтерактивний блок.

З а в д а н н я 1. Робота з текстом «Маркери часу».

Знайдіть у текстах 3-4 цитати, які вказують на те, що ці вірші написані саме про сучасну російсько-українську війну (неологізми, топоніми, реалії побуту).

З а в д а н н я 2. Робота в групах.

Розділіть клас на дві групи (або сесійні зали в Zoom) і виконайте завдання за інфографікою:

Група 1 («Захисники та Щит» — за Мар'яною Савкою).

1. Опрацюйте три блоки ліворуч (Бог-волонтер, Право на гнів, Невидимий щит).
2. Складіть 3 тези про те, як війна змінила традиційне уявлення про Бога в українській поезії.

Група 2 («Мандрівники та Вокзали» — за Сергієм Жаданом).

Опрацюйте три блоки праворуч (Люди-равлики, Віра в рюкзаку, Вокзали очікування). Спираючись на малюнки, складіть короткий психологічний портрет людини, яка змушена була покинути дім через війну.

З а в д а н н я 3. Складання порівняльної таблиці (Слайд 12«Дві грані національного виживання»).

Заповніть аналогічну таблицю в зошитах (або обговоріть усно).

З а в д а н н я 4. Цифрова грамотність. Написання електронного листа (ГР 3).

Уявіть, що ви маєте можливість написати лист автору / авторці, чий твір вас вразив більше.

Метод трьох кіл: «Свідчення — Терапія — Єднання» (Слайд 13).

Інструктаж до листа. Перегляньте діаграму Вена на слайді 13. У своєму електронному листі до автора обов'язково зазначте, яка функція його поезії стала особисто для вас найважливішою:

— Чи це було *свідченням* (фіксацією правди)?

— Чи *терапією* (вгамуванням болю)?

— Чи *єднанням* (відчуттям, що ми разом)?

Структура листа:
1. *Тема листа (Subject):* має бути чіткою та ввічливою.
2. *Привітання:* офіційне або напівофіційне (залежить від вашого вибору).
3. *Основна частина:* чим саме зачепив твір? Яка метафора стала найріднішою?
4. *Запитання до автора:* про творчі плани або джерело натхнення під час війни.
5. *Підпис та побажання.*

Зразок теми: Відгук на поезію «Мій Бог формує…» від учня 8-го класу.

V. Підсумок уроку. Рефлексія.

Вправа «Рядки, які я заберу в кишеню» (Слайд 14).

— Закінчіть урок красивою рефлексією зі слайда 14.

— Зачитайте цитату: «Будьте мужніми… ви — позбавлені дому, проте не позбавлені серця».

Запитання-фінал:

— Які поетичні рядки з сьогоднішнього уроку ви «сховаєте у свою кишеню», як той самий оберіг?

Вправа «SMS захиснику».

На основі прочитаних віршів сформулюйте одну тезу-підтримку для тих, хто зараз на фронті.

Домашнє завдання.1. Опрацювати статтю підручника про творчість С. Жадана та М. Савки. 2. Доопрацювати та «відправити» (в Classroom) електронний лист одному з авторів. 3. *Творче (за бажанням):* Створити колаж або відеоряд у TikTok під аудіо сучасної воєнної поезії.

ДОДАТОК
Робочий аркуш до уроку української літератури

Тема: Голос війни: сучасна поезія про незламність. Мар'яна Савка та Сергій Жадан.

Прізвище та ім'я учня / учениці: _____

Блок 1. Руйнуємо міфи (Робота зі слайдом 2 презентації)

Давній латинський вислів каже: *«Коли говорять гармати, музи мовчать»*. Сучасні українські поети доводять протилежне.

Заповніть пропуски (яку роль відіграє слово сьогодні):

Ф… (документує жорстоку реальність).

П… (втамовує душевний біль, стає опорою).

Н… (живить запеклу віру).

Блок 2. Бог-Побратим Мар'яни Савки (Робота зі слайдами 4-5 та інфографікою)

У поезії Савки образ Бога радикально змінюється — Він стає поруч із людиною в окопі.

З'єднайте стрілочками іпостась Бога та цитату з вірша / презентації:

Іпостась Бога	Цитата з вірша / Текст презентації
1. Воїн	**А.** «Толерує мої прокльони, дозволяє мені не прощати»
2. Волонтер	**Б.** «Над дітьми розстеляє покров…»
3. Охоронець	**В.** «Формує всю ніч батальйони, прицільно стріляє»
4. Психотерапевт	**Г.** «Скуповує кровоспинне й стає у чергу здавати кров»

Блок 3. Люди-равлики Сергія Жадана (Робота зі слайдами 8, 11 та інфографікою)

Поезія Жадана фокусується на людях, які втратили дім, але не втратили коріння.

Дайте письмові відповіді на запитання:

1. Чому Жадан порівнює переселенців із равликами? (Запишіть 1-2 тези) .

*Відповідь:*_____ _____

2. Як ви розумієте художню метафору *«Ховати в кишені ключі, як засушену квітку»*?

*Відповідь:*_____ _____

Блок 4. Порівняння: Дві грані виживання (Робота зі слайдом 12)

Заповніть пропуски в узагальнювальній таблиці:

Критерій	Мар'яна Савка	Сергій Жадан
Домінантна емоція	Праведний гнів, рішучість	Важкий смуток, але вперта віра
Фокус твору	Передова, активна оборона нації	Вокзали, цивільна травма втрати дому

Блок 5. Творча лабораторія (Група результатів ГР 3)

Напишіть чернетку електронного листа до Мар'яни Савки або Сергія Жадана. Використайте інфографіку чи презентацію як зоровий орієнтир.

Тема листа (Subject): _____

Звернення: _____

Текст листа (Який візуальний образ чи метафора вас зачепили найбільше і чому? Про що б ви запитали автора / авторку?):

Підпис: _____

Рефлексія фіналу (Слайд 14): Запишіть один рядок із сьогоднішніх віршів, який ви б хотіли «забрати у свою кишеню» як оберіг.

Мій рядок: _____